

De overtuigingskracht van normatief sterke en normatief zwakke anekdotische evidentie in het bijzijn van statistische evidentie

Jos Hornikx & Thomas Houët

Vanuit normatief oogpunt zou de kwaliteit van evidentie invloed moeten hebben op de overtuigingskracht ervan. In experimenten lijkt normatief sterke evidentie ook overtuigender dan normatief zwakke evidentie, maar wanneer de boodschap langer (Hoeken & Hustinx, 2007) of natuurlijker is (Hoeken & Van Wijk, 1997) blijken ontvangers niet gevoelig voor evidentiekwaliteit. In deze studie is onderzocht of de kwaliteit van anekdotische evidentie wel effect heeft op overtuigingskracht als ook statistische evidentie aanwezig is. Nijmegenaren (N = 125) beoordeelden een brief van de gemeente Nijmegen over afvalverwerking waarin normatief sterke of zwakke anekdotische evidentie stond, die wel of niet was aangevuld met statistische evidentie. Zonder statistische evidentie had de kwaliteit van anekdotische evidentie geen effect op de overtuigingskracht, maar mét statistische evidentie was sterke anekdotische evidentie overtuigender dan zwakke anekdotische evidentie. Deze studie laat daarmee zien dat de kwaliteit van evidentie ook in een natuurlijke, realistische setting de overtuigingskracht ervan kan beïnvloeden.

1 Introductie

Overtuigende teksten zijn erop gericht om lezers mee te krijgen in de richting van het standpunt dat die teksten verkondigen, zoals “Deze vochtinbrengende crème zorgt voor een jongere huid” en “Het aanleggen van deze drie rotondes in Nijmegen zorgt voor een betere doorstroming van het verkeer”. Zulke standpunten beschrijven een causale relatie tussen een product of beleid aan de ene kant en hun kenmerken of gevolgen aan de andere kant. Om deze standpunten kracht bij te zetten kan evidentie worden gebruikt. Tientallen jaren van onderzoek hebben laten zien dat evidentie – data die als ondersteuning dienen (Reynolds & Reynolds, 2002) – de aannemelijkheid van standpunten vergroot (Reinard, 1988). Veel studies hebben zich gericht op de vraag wat voor soort evidentie het meest succesvol is. Allen en Preiss (1997) concluderen dat statistische evidentie, die zich baseert op numerieke informatie over een groot aantal gevallen, overtuigender is dan anekdotische evidentie, die één of enkele gevallen presenteert. Enkele studies hebben zich bezig gehouden met de kwaliteit van evidentie. Gegeven een bepaald evidentietype, welke kenmerken zorgen er dan voor dat de evidentie meer of minder overtuigend is? Richtinggevend in zulk onderzoek zijn normatieve criteria uit de argumentatieler. Evidentie die voldoet aan zulke criteria zou overtuigender moeten zijn dan evidentie die hieraan niet voldoet. Onderzoek naar evidentiekwaliteit laat zien dat mensen gevoelig kunnen zijn voor variaties in evidentiekwaliteit, maar dat ze er ongevoelig voor zijn als de teksten waarin standpunten en evidentie staan wat langer zijn. In deze bijdrage onderzoeken we onder welke omstandigheid evidentiekwaliteit toch van invloed is op de overtuigingskracht van evidentie in een langere, natuurlijkere tekst.

2 Evidentiekwaliteit

Wanneer evidentie een standpunt ondersteunt, is er sprake van argumentatie. Een argumentatieschema karakteriseert de relatie tussen het standpunt en de ondersteunende

evidentie. In argumentatie op basis van analogie is de redenering bijvoorbeeld dat iets in een bepaald geval zo is (specifiek standpunt) omdat het in een ander geval ook zo is (anekdotische evidentie). Anekdotische evidentie kan dus gekoppeld worden aan argumentatie op basis van analogie (voor andere koppels, zie Hornikx, 2003). De kwaliteit van evidentie kan worden afgeleid van de normatieve criteria die bij elk argumentatieschema zijn opgesteld om de argumentatie te beoordelen. Bij argumentatie op basis van analogie is het van belang dat er veel overeenkomsten en weinig verschillen zijn tussen de twee gevallen (Garssen, 1997). Deze criteria kunnen eenvoudig vertaald worden naar criteria voor de kwaliteit van anekdotische evidentie: het geval in de anekdotische evidentie moet veel overeenkomsten en weinig verschillen vertonen met het geval in het standpunt. Evidentie die voldoet aan deze criteria (normatief sterke evidentie) zou overtuigender moeten zijn dan evidentie die hieraan niet voldoet (normatief zwakke evidentie).

Er zijn nog maar enkele onderzoeken verricht die normatief sterke met normatief zwakke evidentie hebben vergeleken (bv. Hoeken & Hustinx, 2007; Hoeken & Van Wijk, 1997; Hornikx, 2006). Hoeken en Hustinx (2007) onderzochten normatief sterke en normatief zwakke anekdotische evidentie als ondersteuning voor specifieke standpunten, waardoor de kwaliteit betrekking had op de vergelijkbaarheid tussen de gevallen in de standpunten en de gepresenteerde gevallen in de anekdotische evidentie. Hun proefpersonen beoordeelden 16 standpunten met sterke of zwakke anekdotische evidentie. De helft van het materiaal was vergelijkbaar met eerder onderzoek (bv. Hoeken & Hustinx, 2002; Hornikx, 2006): proefpersonen lazen telkens een standpunt dat direct werd gevolgd door evidentie. Voor dit materiaal werd er een effect van evidentiekwaliteit gevonden: de proefpersonen waren meer overtuigd van de standpunten die door normatief sterke anekdotische evidentie waren ondersteund dan van de standpunten die door normatief zwakke anekdotische evidentie waren ondersteund. In de andere helft van het materiaal bevatte de evidentie aanvullende informatie die de evidentie niet beter of slechter van kwaliteit maakte. Dit materiaal was simpelweg wat langer en minder abstract dan de andere helft van het materiaal. Voor de langere tekstjes werd geen effect van evidentiekwaliteit gevonden: de proefpersonen waren even overtuigd van de standpunten ongeacht of ze door normatief sterke of door normatief zwakke anekdotische evidentie waren ondersteund. In een wat langere tekst waarin de lezer meer moeite moet doen om de twee gevallen te vergelijken heeft de vergelijkbaarheid blijkbaar geen effect meer op de overtuigingskracht van anekdotische evidentie.

In een eerder onderzoek werd de overtuigingskracht van normatief sterke en zwakke anekdotische evidentie ook onderzocht (Hoeken & Van Wijk, 1997). Dat onderzoek betrof niet een serie van korte of iets langere tekstjes, maar één relatief langere, natuurlijke tekst. De proefpersonen van Hoeken en Van Wijk (1997) lazen namelijk een bericht over een referendum in Haaksbergen over de verhoging van gemeentelijke belastingen. Het extra geld zou worden ingezet voor het plaatsen van straatlantaarns waardoor het aantal inbraken zou verminderen. Dit causale standpunt over de relatie tussen straatlantaarns en inbraken in Haaksbergen werd ondersteund door sterke anekdotische evidentie (straatlantaarns leidden tot minder inbraken in Oldenzaal, een ander forenzenstadje in de buurt) of door zwakke anekdotische evidentie (straatlantaarns leidden tot minder inbraken in Leiden, een studentenstad in een ander deel van Nederland). De onderzoekers vonden geen verschil tussen de berichten met de normatief sterke en de normatief zwakke anekdotische evidentie op overtuigingen, attitudes en stemgedrag.

Voorlopig kan worden geconcludeerd dat normatief sterke anekdotische evidentie overtuigender kan zijn dan normatief zwakke anekdotische evidentie als het abstracte, korte teksten betreft (Hoeken & Hustinx, 2007), maar dat ontvangers niet gevoelig zijn voor evidentiekwaliteit wanneer de tekst wat langer (Hoeken & Hustinx, 2007) of natuurlijker is (Hoeken & Van Wijk, 1997). Omdat het meeste evidentieonderzoek recentelijk is gedaan op basis van korte, abstracte teksten (bv. Hoeken & Hustinx, 2002, 2007; Hornikx, 2006) is het belangrijk om de effecten van evidentie ook te onderzoeken in teksten die een hogere ecologische validiteit hebben. In het huidige onderzoek gaan we nog een stap verder dan de natuurlijke tekst van Hoeken en Van Wijk (1997) door een realistische tekst voor te leggen aan ontvangers voor wie de tekst in hoge mate relevant is. Op basis van voorgaande onderzoeken kan voor zo'n tekst worden verwacht dat de kwaliteit van anekdotische evidentie geen effect heeft op de overtuigingskracht ervan:

H1 De kwaliteit van anekdotische evidentie heeft geen effect op de overtuigingskracht ervan in een realistische tekst in een natuurlijke context

Het doel van deze bijdrage bestaat niet louter uit het repliceren van onderzoek naar evidentiekwaliteit in een realistische tekst, maar voornamelijk ook uit het identificeren van een conditie waarin evidentiekwaliteit wél effect heeft op overtuigingskracht in een natuurlijke tekst. Het antwoord op de vraag wanneer ontvangers wél gevoelig zijn voor de kwaliteit van anekdotische evidentie wordt gezocht in de combinatie van anekdotische en statistische evidentie. Wanneer statistische evidentie bestaat uit een steekproef van gevallen, dan kan de anekdotische evidentie fungeren als een voorbeeld uit die steekproef. Stel dat statistische evidentie voor het standpunt "Het aanleggen van deze drie rotondes in Nijmegen zorgt voor een betere doorstroming van het verkeer" er zo uitziet: "Uit onderzoek bij 30 Nederlandse gemeenten is gebleken dat in 70% van de gevallen het verkeer beter doorstroomt sinds de aanleg van meerdere rotondes". Anekdotische evidentie kan dan bestaan uit één geval uit die 30 gemeenten: "In één van die gemeenten, Tilburg, bleek het verkeer inderdaad beter door te stromen nadat daar drie rotondes achter elkaar waren aangelegd". Mensen blijken bij individuele gevallen vaak te redeneren op basis van representativiteit (bv. Brosius & Bathelt, 1994; Kahneman & Tversky, 1973): wat geldt voor het ene geval (hier: Tilburg), geldt ook voor de gehele steekproef (hier: de 30 gemeenten). Tilburg wordt als representatief gezien voor de gehele steekproef, die daarmee dus bestaat uit andere steden die lijken op Tilburg (ligging, grootte, aard). Wanneer de stad in het standpunt (Nijmegen) nu wordt vergeleken met de stad in de evidentie (Tilburg) krijgt Tilburg meer gewicht door de statistische evidentie die erbij staat. Mensen vergelijken dan niet Tilburg met Nijmegen, maar zetten Tilburg én 29 andere, vergelijkbare gemeenten aan de ene kant af tegen Nijmegen aan de andere kant. Omdat Tilburg en Nijmegen goed vergelijkbaar zijn (aantal inwoners, studentenstad, beneden de grote rivieren), zal de vergelijking waarschijnlijk goed uitpakken. De opgemerkte goede vergelijkbaarheid zou dan consequenties kunnen hebben voor de overtuigingskracht van anekdotische evidentie.

Voor een slecht vergelijkbare stad die als voorbeeld wordt genoemd uit de steekproef geeft de steekproef ook gewicht aan die stad, maar dan op een negatieve manier. Als Wassenaar wordt genoemd als voorbeeld uit de steekproef van 30 gemeenten, dan redeneren de ontvangers ook hier dat de andere 29 steden lijken op Wassenaar. Mensen zetten Wassenaar én 29 andere, vergelijkbare gemeenten nu af tegen Nijmegen en zullen in dit geval oordelen dat de vergelijkbaarheid tussen Wassenaar en

Nijmegen klein is. In beide gevallen kan het noemen van een steekproef (statistische evidentie) ervoor zorgen dat mensen nauwkeuriger oordelen over de vergelijkbaarheid tussen de stad in het standpunt en de stad in de anekdotische evidentie. Hieruit volgt de tweede hypothese:

H2 De kwaliteit van anekdotische evidentie heeft wel effect op de overtuigingskracht ervan wanneer statistische evidentie aanwezig is

Beide hypothesen zijn getoetst aan de hand van een realistische tekst waarin het standpunt met evidentie is ondersteund.

3 Methode

Nijmegenaren kregen een brief te lezen over een voornemen van de gemeente Nijmegen. In de brief stond normatief sterke of normatief zwakke anekdotische evidentie en daarnaast was statistische evidentie aanwezig of afwezig.

3.1 Materiaal

Inwoners van Nijmegen zijn verplicht gebruik te maken van gemeentelijke, groene vuilniszakken. Door de aanschaf van deze (relatief prijzige) vuilniszakken betaalt men belasting die onder andere gebruikt wordt om de stad schoon te houden. Tegen deze achtergrond werd een fictieve brief namens de gemeente Nijmegen opgesteld waarin een voornemen werd geuit om de prijs van een gemeentelijke vuilniszak met €1 te verhogen. Er waren vier versies van de brief die alleen verschilden in de gebruikte evidentie om de lezer ervan te overtuigen van het standpunt dat de gemeente met die extra euro de stad nog schoner kan houden.

Net als in Hoeken en Van Wijk (1997) werd de anekdotische evidentie gegeven in de vorm van een proef in een andere stad dan Nijmegen waar een prijsverhoging tot een verbetering van de afvalverwerking heeft geleid. De kwaliteit van de anekdotische evidentie werd gemanipuleerd door de vergelijkbaarheid tussen de stad in de evidentie en de stad in de brief (Nijmegen). In een bescheiden pretest onder studenten ($N = 12$) bleek Tilburg (4.14) het meest vergelijkbaar met Nijmegen, gevolgd door Leiden (3.83) en Wassenaar (2.08) (gemiddelde score op basis van drie zevenpunts semantische differentiaalen). Tilburg werd vanwege de relatief hoge vergelijkbaarheid gekozen als stad in de normatieve sterke anekdotische evidentie en Wassenaar vanwege de relatief lage vergelijkbaarheid als stad in de normatieve zwakke anekdotische evidentie. De anekdotische evidentie bestond uit de zin “Uit een proef in de gemeente Tilburg/Wassenaar is vorig jaar gebleken dat de verhoging van de prijs voor vuilniszakken heeft geleid tot een verbetering in de kwaliteit van afvalverwerking”. Om er zekerder van te zijn dat de proefpersonen bewust waren van de goede vergelijkbaarheid tussen Nijmegen en Tilburg werd in het geval van Tilburg toegevoegd dat deze stad, net als Nijmegen, een oude, levendige stad met een bruisend studentenleven is.

In de helft van de brieven werd deze passage over Tilburg of Wassenaar voorafgegaan door een fragment waarin werd vermeld dat een proef die in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) was uitgevoerd in veertien Nederlandse gemeenten heeft geleid tot een verbetering in de kwaliteit van afvalverwerking. Deze volgorde (statistische evidentie – anekdotische evidentie) is in overeenstemming met de algemene keuze van onderzoeken naar (in)consistente statistische en

anekdotische evidentie bij nieuwsberichten of beslissingen (zie, voor een overzicht, Hornikx, 2007). In het geval dat statistische evidentie aanwezig was in de brief, vormde Tilburg of Wassenaar in de daaropvolgende anekdotische evidentie een voorbeeld dat was genomen uit de proef van de VNG. De vier brieven waren gelijk in opmaak, lettertype en vormgeving. De brieven waren authentiek gemaakt door een briefhoofd van de gemeente Nijmegen te gebruiken inclusief adresgegevens, logo, onderwerp en briefkenmerk en door de ondertekening van een fictieve medewerker van de afdeling milieuzaken.

3.2 Proefpersonen

Er namen 125 proefpersonen deel aan het onderzoek, die allemaal inwoners van Nijmegen waren. De proefpersonen waren gemiddeld 28.3 jaar oud ($SD = 12.4$) met een minimum van 12 jaar en een maximum van 61 jaar. Het merendeel van hen was vrouw (73.6%). De hoogst genoten opleiding varieerde van basisschool tot universiteit, maar de meeste proefpersonen hadden hoger onderwijs afgerond (HBO: 26%; universiteit: 56%). De vier groepen proefpersonen verschilden niet van elkaar in gemiddelde leeftijd ($F(3, 121) < 1$), in percentage vrouwen ($\chi^2(3) = 0.86, p = .84$) en in verdeling van opleidingsniveaus ($\chi^2(12) = 14.01, p = .30$).

3.3 Onderzoeksonderwerp

Er was sprake van een 2 (kwaliteit anekdotische evidentie: sterk – zwak) x 2 (statistische evidentie: aanwezig – afwezig) tussenproefpersoonontwerp. Elke versie van de brief werd door ongeveer evenveel proefpersonen beoordeeld.

3.4 Instrumentatie

De overtuigingskracht van de brief is, net als in Hoeken en Van Wijk (1997), gemeten aan de hand van gedragsintentie, attitude en overtuigingen. De gedragsintentie werd gemeten door te vragen hoe de proefpersoon zou stemmen met betrekking tot de verhoging van de prijs van de vuilniszakken als er een referendum zou worden gehouden. Er waren drie antwoordmogelijkheden: vóór verhoging, tegen verhoging of onthouding van stem. De attitude ten opzichte van de verhoging van de vuilniszakkenprijs werd gemeten met zes zevenpunts semantische differentialen behorend bij de stelling “Het verhogen van de prijs van de vuilniszakken met €1 vind ik”. De zes semantische differentialen, waarvan de positieve antoniemen afwisselend links of rechts stonden, waren ‘goed – slecht’, ‘dom – slim’, ‘verstandig – onverstandig’, ‘onnodig – noodzakelijk’, ‘doordacht – impulsief’ en ‘negatief – positief’ ($\alpha = .92$). Overtuigingen werden gemeten aan de hand van de stelling “Het verhogen van de prijs van de vuilniszakken met €1 zal leiden tot een schonere stad” (gevolgd door een zevenpunts semantische differentiaal van ‘zeer onwaarschijnlijk – zeer waarschijnlijk’) en de stelling “Dat een hogere prijs voor de vuilniszakken de stad schoner zal maken schat ik in als” met als zevenpunts semantische differentialen ‘een grote kans – een kleine kans’, ‘onwaarschijnlijk – waarschijnlijk’ en ‘reëel – niet reëel’ ($\alpha = .97$ voor de vier items samen).

De begrijpelijkheid, concreetheid en levendigheid van de vier brieven werden gemeten door zevenpunts semantische differentialen. Voor begrijpelijkheid waren dat ‘gemakkelijk – moeilijk’, ‘complex – eenvoudig’ en ‘simpel – ingewikkeld’ ($\alpha = .82$), voor concreetheid ‘concreet – abstract’ en voor levendigheid ‘kleurrijk – kleurloos’. Vervolgens werd de vergelijkbaarheid tussen Nijmegen en de andere stad nagegaan

door het opnemen van de stelling “De stad Nijmegen is sterk vergelijkbaar met de gemeente Tilburg/Wassenaar” die werd gevolgd door een zevenpunts Likertschaal. Ter afsluiting werd van de proefpersonen de leeftijd, het geslacht en de hoogst genoten opleiding gevraagd.

3.5 Procedure en statistische toetsen

Proefpersonen vulden de vragenlijst op papier in op verschillende locaties in Nijmegen (centrum, centraal station, universiteit). Nadat een vragenlijst was ingevuld, werd uitgelegd dat de brief van de gemeente niet authentiek was en dat de prijs van vuilniszakken niet verhoogd zou worden. Proefpersonen ontvingen een schriftelijke verklaring waarin de medewerking van de gemeente werd ontkracht en waarin contactgegevens van de onderzoekers stonden vermeld.

De hypothesen zijn getoetst aan de hand van χ^2 -toetsen (voor gedragsintentie) en multivariate variantieanalyses (voor attitude en overtuigingen).

4 Resultaten

Voordat de hypothesen zijn getoetst, is er eerst gecontroleerd of de vier brieven niet verschilden in begrijpelijkheid, concreetheid of levendigheid en of de vergelijkbaarheid van Nijmegen met een andere stad werd opgemerkt zoals bedoeld. De brieven verschilden niet in begrijpelijkheid ($F(3, 114) < 1$), concreetheid ($F(3, 117) < 1$) en levendigheid ($F(3, 116) < 1$). De manipulatie van de kwaliteit van de anekdotische evidentie bleek opgemerkt: de proefpersonen vonden Nijmegen beter te vergelijken met Tilburg ($M = 3.57, SD = 1.29$) dan met Wassenaar ($M = 2.61, SD = 1.42$), $F(1, 122) = 15.72, p < .001, \eta^2 = .11$.

De overtuigingskracht van de brief was gemeten aan de hand van attitude, overtuigingen en gedragsintentie. Attitude en overtuigingen zijn multivariaat in een analyse meegenomen en hieronder samen ‘overtuigingskracht’ genoemd. De scores op attitude en overtuigingen per conditie staan in tabel 1.

Tabel 1 Attitude en overtuigingen in functie van statistische evidentie (afwezig of aanwezig) en anekdotische evidentie (normatief sterk of normatief zwak); per cel $n = 30$ als statistische evidentie aanwezig is en $n = 29$ als statistische evidentie afwezig is

statistisch	anekdotisch	attitude		overtuigingen	
		<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
afwezig	sterk	3.53	1.36	2.71	1.47
	zwak	3.80	1.15	3.23	1.53
aanwezig	sterk	4.67	1.16	4.16	1.35
	zwak	3.76	1.35	3.38	1.74

Er bleek een hoofdeffect te zijn van de aanwezigheid van statistische evidentie op overtuigingskracht ($F(2, 113) = 4.10, p < .05, \eta^2 = .07$). De brieven met statistische evidentie scoorden hoger op zowel attitude ($F(1, 114) = 5.62, p < .05, \eta^2 = .05$) als overtuigingen ($F(1, 114) = 8.08, p < .01, \eta^2 = .07$) dan de brieven zonder statistische evidentie. Op het stemgedrag had de aan- of afwezigheid van statistische evidentie geen effect ($\chi^2(2) = 1.13, p = .57$). Er bleek vervolgens geen hoofdeffect van de kwaliteit van anekdotische evidentie op overtuigingskracht ($F(2, 113) = 1.26, p = .29$) of op de gedragsintentie ($\chi^2(2) = 2.85, p = .24$). Hiermee vindt de eerste hypothese dat de

kwaliteit van anekdotische evidentie geen effect heeft op de overtuigingskracht ondersteuning (H1).

Als laatste bleek er een interactie-effect op te treden tussen de aan- of afwezigheid van statistische evidentie en de kwaliteit van anekdotische evidentie op overtuigingskracht ($F(2, 113) = 3.45, p < .05, \eta^2 = .06$). Dit interactie-effect werd gevonden op zowel attitude ($F(1, 114) = 6.55, p < .05, \eta^2 = .05$) als overtuigingen ($F(1, 114) = 5.33, p < .05, \eta^2 = .05$). Volgens de tweede hypothese zou de kwaliteit van anekdotische evidentie wel effect op de overtuigingskracht hebben wanneer statistische evidentie aanwezig is (H2). Deze hypothese werd ook ondersteund. Wanneer er geen statistische evidentie in de brief stond, had de kwaliteit van anekdotische evidentie geen effect op overtuigingskracht ($F(2, 55) < 1$) en ook niet op gedragsintentie ($\chi^2(2) = 2.38, p = .30$). Wanneer er wel statistische evidentie in de brief stond, dan had de kwaliteit van de anekdotische evidentie wel effect op de overtuigingskracht ($F(2, 57) = 3.88, p < .05, \eta^2 = .12$). Sterke anekdotische evidentie was in deze conditie overtuigender dan zwakke anekdotische evidentie (zie tabel 1). Dit effect was alleen significant voor attitude ($F(1, 58) = 7.87, p < .01, \eta^2 = .12$); voor overtuigingen was er een sterke trend voor dit effect ($F(1, 58) = 3.72, p = .06, \eta^2 = .06$) en voor gedragsintentie trad het effect niet op ($\chi^2(2) = 1.34, p = .51$).

5 Conclusie en discussie

Om lezers te overtuigen van standpunten in teksten is alleen de inzet van evidentie niet genoeg. Het type evidentie en de kwaliteit ervan zijn erg belangrijk (Reynolds & Reynolds, 2002). De kwaliteit van evidentie kan worden afgeleid van de normatieve criteria voor het argumentatieschema dat ontstaat wanneer evidentie een standpunt ondersteunt. Normatief sterke evidentie zou overtuigender moeten zijn dan normatief zwakke evidentie. Een aantal experimenten ondersteunt deze veronderstelling (bv. Hoeken & Hustinx, 2007; Hornikx, 2006), maar laat vooral zien dat lezers niet gevoelig zijn voor evidentiekwaliteit wanneer de boodschap langer (Hoeken & Hustinx, 2007) of natuurlijker is (Hoeken & Van Wijk, 1997). Het eerste doel van deze bijdrage was het repliceren van onderzoek naar de kwaliteit van evidentie in een langere, natuurlijke tekst. Proefpersonen kregen een brief van de gemeente Nijmegen te lezen over een voornemen op het gebied van afvalverwerking. De anekdotische evidentie was normatief sterk (over de goed vergelijkbare stad Tilburg) of zwak (over de slecht vergelijkbare stad Wassenaar). Zoals verwacht had de kwaliteit van anekdotische evidentie geen effect op de overtuigingskracht ervan (H1): de sterke evidentie met Tilburg was even overtuigend als de zwakke evidentie met Wassenaar. Dit resultaat is niet vreemd gezien voorgaande bevindingen en gezien de context van dit onderzoek (lange brief, realistische setting). Desondanks is het opmerkelijk dat lezers zo weinig belang hechten aan de gemeente die wordt genoemd in de evidentie omdat de goede vergelijkbaarheid tussen Tilburg en Nijmegen expliciet werd vermeld in de brief.

Het tweede doel van deze bijdrage was het nagaan wanneer evidentiekwaliteit wél een effect kon hebben op overtuigingskracht in een natuurlijke tekst. In de helft van de gemeentelijke brieven was ook statistische evidentie toegevoegd over een aantal gemeenten, waarvan de gemeente in de anekdotische evidentie zagezegd een voorbeeld was. De statistische evidentie zou de anekdotische evidentie extra gewicht kunnen geven doordat lezers de anekdote als representatief zien voor de steekproef in de statistische evidentie. In de brieven mét statistische evidentie bleek inderdaad dat de kwaliteit van anekdotische evidentie wel effect had op de overtuigingskracht ervan

(H2): sterke anekdotische evidentie was overtuigender dan zwakke anekdotische evidentie. Dit resultaat werd gevonden op het niveau van attitudes en marginaal op het niveau van overtuigingen, maar niet op het niveau van stemgedrag over een referendum. Deze interactie tussen de kwaliteit van anekdotische evidentie en de aanwezigheid van statistische evidentie lijkt vooral toe te schrijven te zijn aan de grote overtuigingskracht van sterke anekdotische evidentie met statistische evidentie. Van de vier brieven met evidentie doet sterke anekdotische evidentie met statistische evidentie het beter dan de andere drie brieven, die niet significant van elkaar verschillen. Dat betekent ook dat de normatief zwakke anekdotische evidentie met statistische evidentie niet minder overtuigend was dan zonder statistische evidentie. Er werd vermoed dat statistische evidentie de normatief zwakke anekdotische evidentie minder overtuigend zou maken, maar dit effect trad niet op.

Dat de combinatie van anekdotische en statistische evidentie overtuigender is dan alleen anekdotische evidentie is niet vreemd. Ten eerste is statistische evidentie vaak het meest overtuigende evidentietype gebleken (bv. Allen & Preiss, 1997; Hoeken & Hustinx, 2002; Hornikx, 2006). Ten tweede hebben andere studies ook al laten zien dat de combinatie van deze twee typen effectiever is dan anekdotische evidentie alleen (Allen et al., 2000; Boster et al., 2000). Zo legden Allen et al. (2000) aan proefpersonen één van de vijftien boodschappen voor met statistische evidentie, anekdotische evidentie of een combinatie van beide evidentietypen. Het huidige onderzoek laat zien de combinatie van anekdotische met statistische evidentie niet per definitie overtuigender is dan anekdotische evidentie alleen. De combinatie was alleen overtuigender wanneer de anekdotische evidentie normatief sterk was. Zwakke anekdotische evidentie met statistische evidentie is even overtuigend als zwakke anekdotische evidentie alleen.

Of het patroon dat in dit onderzoek is gevonden ook standhoudt in onderzoek met een ander onderwerp, een andere setting en/of met een andere manipulatie van kwaliteit is nog de vraag. Replicatieonderzoek zoals dit onderzoek zelf ook gedeeltelijk is, wordt daarom aanbevolen. Deze studie laat zien dat de kwaliteit van evidentie ook in een natuurlijke, realistische setting de overtuigingskracht ervan kan beïnvloeden. Een andere vraag die deze bevinding oproept, is hoe lezers de combinatie van statistische en anekdotische evidentie precies verwerken (zie ook Allen et al., 2000). Antwoorden op deze twee vragen zouden een mooie bijdrage leveren aan het empirische onderzoek naar de overtuigingskracht van evidentie.

Literatuur

- Allen, M., Bruffat, R., Fucilla, R., Kramer, M., McKellips, S., Ryan, D. J., et al. (2000). Testing the persuasiveness of evidence: Combining narrative and statistical forms. *Communication Research Reports*, 17(4), 331-336.
- Allen, M., & Preiss, R. W. (1997). Comparing the persuasiveness of narrative and statistical evidence using meta-analysis. *Communication Research Reports*, 14(2), 125-131.
- Boster, F. J., Cameron, K. A., Campo, S., Liu, W.-Y., Lillie, J. K., Baker, E. M., et al. (2000). The persuasive effects of statistical evidence in the presence of exemplars. *Communication Studies*, 51(3), 296-306.
- Brosius, H. B., & Bathelt, A. (1994). The utility of exemplars in persuasive communications. *Communication Research*, 21(1), 48-78.

- Garssen, B. J. (1997). *Argumentatieschema's in pragma-dialectisch perspectief: Een theoretisch en empirisch onderzoek*. Amsterdam: IFOTT.
- Hoeken, H., & Hustinx, L. (2002). De relatieve overtuigingskracht van anekdotische, statistische, causale en autoriteitsevidentie. *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, 24(3), 226-236.
- Hoeken, H., & Hustinx, L. (2007). The influence of additional information on the persuasiveness of flawed arguments by analogy. In F. H. van Eemeren, J. A. Blair, C. A. Willard, & B. Garssen (Eds.), *Proceedings of the sixth conference of the International Society for the Study of Argumentation* (pp. 625-630). Amsterdam: Sic Sat.
- Hoeken, H., & Wijk, C. van (1997). De overtuigingskracht van anekdotische en statistische evidentie. *Taalbeheersing*, 19(4), 338-357.
- Hornikx, J. (2003). De relatieve frequentie van verschillende evidentietypen in Nederlandse en Franse persuasieve voorlichtingsbrochures. In L. van Waes, P. Cuvelier, G. Jacobs, & I. de Ridder (Eds.), *Studies in taalbeheersing, volume 1* (pp. 206-217). Assen: Van Gorcum.
- Hornikx, J. (2006). De overtuigingskracht van normatief sterke en normatief zwakke expertevidentie in Nederland en Frankrijk. In H. Hoeken, B. Hendriks & P. J. Schellens (Eds.), *Studies in taalbeheersing, volume 2* (pp. 120-131). Assen: Van Gorcum.
- Hornikx, J. (2007). Is anecdotal evidence more persuasive than statistical evidence? A comment on classic cognitive psychological studies. *Studies in Communication Sciences*, 7(2), 151-164.
- Kahneman, D., & Tversky, A. (1973). On the psychology of prediction. *Psychological Review*, 80(4), 237-251.
- Reinard, J. C. (1988). The empirical study of the persuasive effects of evidence: The status after fifty years of research. *Human Communication Research*, 15(1), 3-59.
- Reynolds, R. A., & Reynolds, J. L. (2002). Evidence. In J. P. Dillard & M. Pfau (Eds.) *The persuasion handbook: Developments in theory and practice* (pp. 427-444). Thousand Oaks, CA: Sage.